Idėjos atimti verslą mėgėjų labui dar neatsisakoma

Parašė Dalia Bikauskaitė
Sekmadienis, 07 Liepa 2013 04:00

Baltijos jūros priekrantės žvejai švenčia eilinę pergalę - birželį Seimo patvirtintoje naujoje Žuvininkystės įstatymo redakcijoje nėra nuostatos riboti priekrantės žvejybą. Tačiau audra tik aprimo, bet nepraėjo, nes pataisos Baltijos jūros priekrantę atiduoti žvejams mėgėjams autoriai nenuleidžia rankų, ketina ir toliau gelbėti žuvų išteklius. Bandėme aiškintis, kur čia šuo pakastas, kodėl dėl kelių priekrantės žvejų vis įsilinguoja politinės audros. Yra manančių, kad žvejų tinklai trukdo turtuoliams priekrante lakstyti su vandens motociklais, tad ir norima žvejus nustumti gilyn į jūrą.

Žuvininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus pavaduotojas Vaclovas Petkus juokauja, kad per tuos 12 metų, kai dirba žuvininkystės srityje, pataisą dėl priekrantės žvejybos ribojimo bandyta prastumti mažiausiai 12 kartų, o kartais ji buvo svarstoma net du kartus per metus. Kai tik valdžia pasikeičia, jau, žiūrėk, kuris nors Seimo narys ir registruoja Seime panašios pataisos projektą. Tokia audra buvo kilusi ir 2010-aisiais, apie ją rašė ir "Vakarų ekspresas". Pasak V. Petkaus, kadangi pradėjo dirbti naujas Seimas, žvejai mėgėjai ėmė iš naujo kelti klausimą. 2013-aisiais pataisą įregistravo, pasak žvejų, keturi Seimo "komunarai" - Gediminas Kirkilas, Petras Gražulis, Petras Auštrevičius ir Linas Balsys. Beje, pastarasis "Vakarų ekspresui" tai paneigė, sakė registravęs miško įstatymo pataisą, o ne Žuvininkystės.

Ir šįkart kova laimėta

Pataisą, užkertančią kelią priekrantės žvejybai, norėta įdėti į naująją Žuvininkystės įstatymo redakciją, tačiau Seimas šiemet birželio 13 d. patvirtino įstatymą be šios nuostatos. Didžioji kova už priekrantės žvejus vyko prieš tai, per tarpinius balsavimus - jų žlugdymui nepritarė nei Seimo Kaimo reikalų komitetas, nei Jūrinių ir žuvininkystės reikalų komisija.

"Mes laimėjome. Dabar nusiraminome ir manome, kad bent jau iki Naujųjų metų ši pataisa iš naujo nebus teikiama", - džiūgavo Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacijos, kuriai priklauso ir priekrantės žvejai, pirmininkas Alfonsas Bargaila. Jis prisipažino, kad vos ne du kartus per savaitę teko lakstyti į Vilnių, žvejai važiavo tiesiai į Kaimo reikalų komitetą prašyti pagalbos. Juokauja, kad parašė 140 raštų Seimui ir kitoms institucijoms. "Maldavome, prašėme, ir daugelis pataisai nepritarė. Nemanau, kad per šią Seimo kadenciją kas nors keisis", - sakė asociacijos pirmininkas.

"G. Kirkilo ir kitų Seimo narių siūlymo neliko - buvo išbrauktas, tad jo nėra įstatyme. Priekrantės žvejų interesus apgynėme. Manau, kad per mūsų kadenciją prie šio klausimo nebus grįžtama. Jeigu ne, vėl balsuosime prieš. Tai susiję ne tik su priekrantės žvejais, jų šeimomis, bet ir su žuvų prekyba, ir kt., todėl visą laiką būsime prieš tokią nuostatą", - sakė Seimo Jūrinių ir žuvininkystės reikalų komisijos pirmininkas Raimundas Paliukas.

"Ministerija atkovojo, kad įstatyme nebūtų nuostatos atitraukti priekrantės žvejus 300 metrų nuo kranto ir tą ruožą palikti žvejams mėgėjams. Mūsų ir žvejų tarpusavio kova beprasmė, nes esame vienoje valtyje. Visų mūsų bendras tikslas - maksimaliai išgaudyti žuvis, kiek leidžia kvota. Šį kartą mes žaidėme komandinį žaidimą ir laimėjome - priekrantė liko žvejams, nebuvo atiduota mėgėjams", - sakė Žemės ūkio viceministras Rytis Šatkauskas. Tačiau jis nėra taip optimistiškai nusiteikęs kaip žvejai, mat kiekvienas 141 Seimo narys turi teisę pats sugalvojęs įregistruoti kokią nors įstatymo pataisą kasdien. "Tokių ketinimų gali būti bet kada, tačiau iš principo tikėtina, kad nebus", - sakė viceministras.

"Norint išsaugoti priekrantės žvejybą reikia Seimui dar kartą įrodyti, kad mėgėjų norai neturi būti įstatymiškai įteisinti", - mano V. Petkus.

Būtų išstumti iš verslo

Priekrantės žvejams skiriami tik 5 proc. visos Lietuvos žvejybos kvotos Baltijos jūroje. Jų jau ir taip sumažėjo beveik perpus. Užpernai, kai iš priekrantės žvejybos verslo pasitraukė įmonės, gavusios Europos Sąjungos (ES) kompensaciją, žvejybos priekrantėje pajėgumas labai sumažintas. Iš sąraše buvusių 102 priekrantės žvejybos įmonių beliko 54, o realiai žvejoja mažiau nei 50 įmonių.

Minėtoje pataisoje siūlyta uždrausti verslinę žvejybą zonoje iki 300 metrų nuo kranto ir 3 kilometrų spinduliu nuo Klaipėdos uosto vartų. A. Bargailos teigimu, visos priekrantės žvejų valtys yra iki 8 m ilgio, tik keli laiveliai šiek tiek didesni. Pagal savo technines charakteristikas valtys negali toli plaukti į jūrą, bangos jas paprasčiausiai apverstų.

"Jeigu uždraustų žvejoti 3 km spinduliu prie uosto vartų, nukentėtų mūsų 8 priekrantės žvejybos įmonės. Čia yra žuvingos vietos, nes vyksta žuvų migracija iš Kuršių marių į Baltijos jūros priekrantę ir atvirkščiai. 300 metrų zona būtų nuo Nidos iki Latvijos sienos, kitaip sakant, visoje mūsų pakrantėje. Pagal žvejų skaičiavimus, tokiu atveju apie 200 žmonių netektų darbo, nes kai kurioms įmonėms sumažėtų žvejybos plotai", - kalbėjo V. Petkus.

Tokiu atveju priekrantės žvejai praktiškai bankrutuotų ir būtų išstumti iš verslo. Pasak A. Bargailos, tada jiems turėtų būti mokamos kompensacijos iki gyvenimo galo, kaip yra Vokietijoje. Lietuvoje jokių kompensavimo mechanizmų nėra ir apie kompensacijas žvejams niekas nekalba.

"Kam reikia naikinti priekrantės žvejus, turi užtekti vietos visiems. Problema ta, kad žvejai stato tinklus rytų-vakarų kryptimi statmenai į krantą. Tarp žvejų mėgėjų dabar yra labai populiarus žvejybos būdas, vadinamas velkiavimu. Jie juda pietų-šiaurės, šiaurės-pietų kryptimis ir verslininkų tinklai jiems trukdo, - aiškino V. Petkus. - Žinoma, Žuvininkystės tarnyba yra žvejų pusėje. Jie turi verslą, pragyvenimo šaltinį - sugauna žuvų, jas išrūko, priima poilsiautojus. Ir taip jau daug lietuvių yra Darbo biržoje. Norime apginti žvejų interesus. Kaip galima versti žvejį pasitraukti iš jo vietos? Priekrantės žvejyba yra etnografinė, istorinė, išlikusi iš senų laikų. Kai kurie žvejai, kai Lietuvoje buvo atkurta nepriklausomybė, perėmė šį verslą iš savo tėvų, kurie tuo vertėsi dar iki Lietuvos okupacijos. Kaip čia išeina, gyveni ant jūros kranto ir negali pažvejoti? Atvažiuoja iš kažkur turtingas žmogus ir sako tau "pasitrauk", - kalbėjo V. Petkus.

Vandenis drumsčia mėgėjai

Pasiteiravus, ar priekrantės verslinę žvejybą naikinti reikalauja ES reglamentai, V. Petkus teigė, jog jie reglamentuoja žvejybą Baltijos jūroje, tačiau priekrantėje reguliuojasi pati valstybė, nes tai yra jos teritoriniai vandenys. "Europos Sąjunga apskritai skatina priekrantės žvejybą, tikrai nėra reikalavimo ją naikinti. Netgi ES parama, investicijos skiriamos būtent priekrantei. Nes šioje žvejybos srityje naudojami nedideli pajėgumai, yra daug dalyvių, sugaunama įvairių rūšių žuvų", - teigė R. Šatkauskas.

Paklaustas, kodėl norima apriboti priekrantės žvejybą Lietuvoje, V. Petkus atsakė, esą žvejų tinklai prie kranto naikina žuvis, be to, į juos įsivelia žvejų mėgėjų meškerės.

Žvejų mėgėjų, jų pačių apskaičiavimais, visoje Lietuvoje yra apie 70 tūkstančių. Pasieniečių duomenimis, per metus būna apie 3500 mėgėjų išplaukimų į Baltijos jūrą. Vidutiniškai valtyje sėdi po 3 žmones. Kadangi priekrantės žvejų yra tik kelios įmonės, manoma, jog verslininkai turi prisitaikyti prie mėgėjų ir ateityje prioritetas turi būti teikiamas vadinamajai rekreacinei žvejybai, t. y. mėgėjiškai. "Manau, vandenis drumsčia žvejai mėgėjai. Gal ir Lietuvos turtingieji nori pramogauti Baltijos jūros pakrantėse su savo ištaigingais kateriais ir lakstyti vandens motociklais, o žvejų tinklai jiems trukdo. Užtat paprašė Seimo narių pataisos", - svarstė A. Bargaila.

Pasak V. Petkaus, žvejų mėgėjų gausėja - pažvejoti į Baltijos jūrą traukia žmonės iš visos Lietuvos. Pagal valčių registraciją matyti, kad jų atvyksta ir iš Zarasų, Kauno, Šiaulių, Vilniaus, Panevėžio bei kt. "Jie taip pat nori daugiau erdvės. Kadangi ir jų valtelės yra mažos, jie irgi negali plaukti toli nuo kranto, nors turiu pasakyti, kad jie gana drąsiai plaukia", - sakė Žuvininkystės tarnybos direktoriaus pavaduotojas.

Paklaustas, ar turi racijos kalbos, kad turčiams prireikė Baltijos pakrantės, viceministras atsakė: "Šiek tiek taip. Žvejai mėgėjai priekrantėje "žulikauja", kontrolės mažoka. Jie pasiima vadinamuosius rolingus, susideda daug meškerių, tempia tuos spiningus, gaudo lašišas, ir tikrai žvejų tinklai jiems trukdo. Tačiau jų noras nustumti žvejus toliau į jūrą neatitinka sveikos logikos."

Naikina žuvis?

Papriekaištavus, jog priekrantės žvejai dėl savo verslo baigia išnaikinti žuvis, V. Petkus atsakė: "Nieko jie nenaikina, tai tik teorija. Žvejai mėgėjai irgi nepatenkinti aplinkos ministro įsakymu, kuriuo ribojamas leistinas žuvų sugavimo kiekis iki 15 kg per dieną, mat nori žuvimis kaimynus pavaišinti. O verslininkai iš žvejybos gauna pajamų, iš kurių pragyvena."

Anot A. Bargailos, jokių tyrimų nebuvo atlikta, su žvejais klausimas nederintas. Tokiai pataisai pritarė Aplinkos ministerija, mat sumažėjo sugaunamų žuvų kiekis. "Žinoma, jis sumažėjo, nes žvejoja beveik perpus mažiau įmonių. Neįmanoma patikėti, kad didžiulę žalą daro keli priekrantės žvejai. Mūsų žiniomis, nė vienas mokslininkas nepasisakė už tokį priekrantės žvejybos naikinimą", - kalbėjo asociacijos pirmininkas.

Paklaustas, ar Lietuvoje buvo atlikti išsamūs tyrimai, rodantys, kad priekrantėje žuvys nyksta, R. Šatkauskas atsakė: "Ne, nors visada atsiras mokslininkų aplinkosaugininkų, dirbančių pagal principą - kas moka, tas ir muziką užsako. Taip, ruonių, paukščių, žuvų mažėja, tačiau tyrimų, kaip tai koreliuojasi su pačia žvejyba, neatlikta. Bet koks žmogaus įlipimas į vandenį ir nusimaudymas jau šiek tiek kenkia gamtai. Mes tikrai negaudome žuvų daugiau nei bet kuri kita Europos valstybė. Europos mokslininkai nustato tendencijas, ar žuvų daugėja, ar mažėja, kiek Europa gali jų sugauti, tada skiriamas tam tikras limitas ir Lietuvai."

Žvejų mėgėjų populiacija didesnė

Petras AUŠTREVIČIUS, Seimo narys

Idėjos atimti verslą mėgėjų labui dar neatsisakoma

Parašė Dalia Bikauskaitė
Sekmadienis, 07 Liepa 2013 04:00

Idėjos atimti verslą mėgėjų labui dar neatsisakoma

Parašė Dalia Bikauskaitė
Sekmadienis, 07 Liepa 2013 04:00

Idėjos atimti verslą mėgėjų labui dar neatsisakoma

Parašė Dalia Bikauskaitė
Sekmadienis, 07 Liepa 2013 04:00